

חולין דף קי"ב

הרחקת מאכלים למניעת איסור
בשר בחלב

שאל רב דימי את רב נחמן, האם מותר להניח את הכד של המלח מעל הכד של כותח, או שיש לחשוש שמא יפול מהכותח במלח ולא ידעו וימלחו עמו קדרת בשר? אמר לו, אסור. שאלו והאם מסיבה זו יש להרחיק גם את החומץ מהכותח? אמר לו, שזה מותר. שאלו מה ההבדל? אמר לו, כשתמדוד לי עליה כור של מלח בשכרי אומר לך טעמו של דבר! והטעם, שכותח שנפל במלח האיסור ניכר ואינו בטל. אבל כותח הנופל בחומץ, אין איסור בעין ולא ניכר טעמו.

מליח כרותח זה כשהדבר לא נאכל
מחמת מליחותו

מביאה הגמרא מעשה, שגוזל נפל לכותח, ורב חיננא בנו של רבא מפשרוניה התירו. אמר רבא, מיהו החכם שהיה מתיר לולי רב חיננא בנו של רבא מפשרוניה! ומבארת הגמרא, שהוא התיר כיון שסבר שמה ששמואל אמר ש'מליח הרי הוא כרותח', זה דווקא בדבר שאינו נאכל מחמת מלחו עד ששורים ומדיחים אותו במים, אבל לא בדבר שנאכל מחמת מלחו ככותח. ואין הכוונה להתיר אלא כשהבשר חי, אבל אם הוא צלי צריך לקולפו מסביב. ואי הוא צלי ויש בו בקעים כולו אסור, ואין לו היתר אפילו על ידי שיקלפו, לפי שבולע דרך הנקבים. וכן אם מתבל בתבלין כולו אסור⁶⁷⁹.

ככר שנזל עליו נוזל של בשר צלוי

אמר רב נחמן אמר שמואל, ככר שחתך עליו בשר כשהוא צלי, הככר נאסר באכילה מפני שהדם יוצא ונבלע בו. ואינו אסור אלא אם היה הבשר אדום ורווי דם, והנוזל נבלע מצדו האחד של הככר לצדו השני, והנוזל סמיך ולא דליל. אבל אם הנוזל צלול, אינו דם. שמואל זרק את הככר לכלבו, ורב הונא נתנו לשמשו. שואלת הגמרא, אם סבר רב הונא שהככר אסור האם התכוון להאכיל את שמשו איסור? ואם סבר שהוא מותר מדוע הוא לא אכל? עונה הגמרא, שרב הונא לא אכל כיון שהיה איסטניס, ולא משום שסבר שיש בזה איסור. רבא אכל ככר עם נוזל כזה, וקרא לו 'יין הבשר'.

679 התבלין שנתבשלו עמו מרככו ונוח לבלוע, וכשנפל לכותח היה צמא לבלוע, ובלע. רש"י.

אמר רב נחמן אמר שמואל, אין מניחין

כלי תחת בשר כדי לאגור את השומן, עד

שיכלה כל מראה אדמומית ממה שיוצא ממנו. ואמר מר זוטרא משמו

של רב פפא, השיעור הוא משיתחיל לראות עשן הגחלים שזה סימן

שהשומן נוטף עליהם. הקשה רב אשי, כיצד אפשר להסתמך על כך,

הרי יש לחשוש שהדם יצא רק מלמטה מהמקום שנצלה על הגחלים ולא

מלמעלה? אלא אמר רב אשי, התקנה להתיר את השומן בכך שנותן שני

גושי מלח משני צידי הבשר, ואז לכשיסתיים הדם לצאת, ישפוך את

השומן שצף מעליו עד שיגיע לדם ואז יפסיק⁶⁸⁰. אמר רב אחא בנו של

רב איקא לרב אשי, האם לדעת שמואל אחר שיכלה כל מראה אדמומית

שבו מותר, הרי שמענו שאמר שמואל, ככר שחתך עליה בשר אסור

לאכלה? דוחה הגמרא, שם מדובר שיוצא הנוזל על ידי דוחק הסכין.

צליית דגים ובשר בקערה אחת אמר רב נחמן, דגים ועופות⁶⁸¹ שמלחן זה עם

זה, הדגים אסורים כיון שהדם יוצא מן הבשר

ונבלע בדגים. וכיצד מדובר? אם בכלי שאינו מנוקב, אפילו עופות

אסור למלוח כך עם עופות⁶⁸²! ואם בכלי מנוקב, אפילו דגים ועופות

מותר, שהרי הדם יוצא? עונה הגמרא, מדובר שמולח בכלי מנוקב.

ודווקא דגים אסור, כיון שהקרום שלהן רך ממהרין לפלוט ציר שלהן,

והעופות אין ממהרין לפלוט. ומאחר ומסיימים לפלוט את הציר שלהם

לפני העופות, ממילא בולעים מהדם שיוצא מהעופות.

בשר שחוטא שנמלח יחד עם בשר רב מרי בר רחל, נמלח לו בשר שחוטא יחד

עם בשר טרפה כלי מנוקב כדין מליחת בשר. טרפה

בא לפני רבא ושאלו, האם הבשר השחוטא כשר, כיון שלוקח להם אותו

הזמן לפלוט וממילא אין בולע משל הטריפה, או שבמקרה זה שונה

הדין? אמר לו, נאמר: "אלה הטמאים וכו'", מהה"א היתירא מרבים

לאסור צירם ורוטבם ובשר ותבלין הנקפה בשולי הקדירה. וכיון שצירן

680 וראיתי בהלכות גדולות דדוקא נקט 'תרי גללי', כלומר: מעט מלח, אבל מלח הרבה – פוסק כח הדם, ועושהו כמים, והוא נעקר ומתערב עם השומן. רש"י.

681 לאו דווקא עופות, דכל שכן בשר אחר, לפי שהוא קשה מבשר עופות. רש"י.

682 כדאמרין לקמן (דף ק"ג): 'אין מולחין בשר אלא על גבי כלי מנוקב', לפי שהדם היוצא נשאר בכלי וחוזר ונבלע בבשר. רש"י.

אסור, גם בשר השחוט נאסר מחמת ציר הטרפה, שהוא נוח ליבלע מן הדם. שואלת הגמרא, מדוע לא הביא את האיסור ממה שאמר שמואל 'מליח הרי הוא כרותת, וכבוש הרי הוא כמבושל' עונה הגמרא, שמשם היינו אוסרים רק את הדם, אבל לא את הרוטב והציר, לכן השמיעו שציר אסור, ושהוא נוח להיבלע.

מקשה הגמרא ממה ששנינו בברייתא, דג דג טהור וטמא מלוחים בקערה אחת טהור שמלחו עם דג טמא מותר. ולכאורה

הכוננה שהיו שניהם מלוחים, ומכאן שציר לא נבלע כל זמן שעסוקים בפליטה? דוחה הגמרא, אין מכאן ראיה כגון שהיה טהור עם מלח וטמא בלי מלח, ולכן הטהור מותר כיון שהוא פולט ואינו בולע. שואלת הגמרא, והרי בסיפא של אותה ברייתא שנינו, היה טהור מליח וטמא תפל מותר. משמע שהרישא מדברת כששניהם מלוחים? עונה הגמרא, הסיפא מפרשת את הרישא: טהור שמלחו עם דג טמא מותר. כיצד? שהיה טהור מליח וטמא תפל. ומוכיחה הגמרא שכן יש לפרש, שאם הרישא מדבר כששניהם מלוחים ועל זה אומרת הברייתא שמוותרים, מה החידוש בסיפא להתיר טהור מליח וטמא תפל? דוחה הגמרא, יתכן שהסיפא מלמדת שהרישא התירה אף כששניהם מלוחים!

שואלת הגמרא ממה ששנינו בסיפא, 'אבל אם היה טמא מליח וטהור תפל אסור'. משמע שאם שניהם מלוחים מותר? עונה הגמרא, ששנו כך אגב מה ששנו ברישא 'טהור מליח וטמא תפל', ואין לדייק מזה למקרה ששניהם מלוחים.

